

volksmassa's die zich uit gekwetst nationaal gevoel tegen Duitsland keerden – de Groot had hem toen scherp bestreden; na de 22ste juni nam hij dat door mr. de Leeuw aanbevolen beleid over, evenwel met een bruuskheid die een onoprechte indruk maakte. Wij betwijfelen of het tot velen doordrong dat nu juist de CPN die het koningschap steeds principieel afgewezen en het Huis van Oranje als een overleefd instituut beschouwd had, massale demonstraties wilde ontketenen op Koninginnedag 1941, maar wij nemen in elk geval aan dat wie daar buiten de rijen der communisten van vernam, er weinig meer in zag dan een tactische manoeuvre. Trouwens, het viel ook verscheidene communisten moeilijk, die omzwaai mee te maken. Maar de Groot zette door. Had hij in augustus '41 in *De Waarheid* geschreven: 'Wij hebben geen bijzondere reden tot vijandschap tegenover de Koningin', in januari '42 drukte hij zich aanzienlijk positiever uit: 'En wat nu de Koningin betreft, welnu, wij zien haar liever vandaag terugkeren dan morgen! Men moet al bijzonder bekrompen . . . zijn, om zich in de tegenwoordige tijd' (in de toekomst zou dat anders kunnen zijn) 'te verdiepen in beschouwingen over monarchie of republiek . . . Het heeft geen zin, te strijden voor het herstel van de Nederlandse grondwettelijke staat en daarbij voorbehoud te maken ten opzichte van het Staatshoofd.'¹

Openhartiger sprak de Groot zich uit in een alleen voor intern gebruik bestemde 'Politieke brief over de nationale eenheid voor de nationale bevrijding', die in februari '42 in circulatie kwam. Wat 'onze houding tegenover de Koningin' betreft, was er, zo schreef hij,

'in onze rijen nog een schadelijk nihilisme blijven voortbestaan dat onze actie tegen het fascisme remt . . . Na de Duitse bezetting is de verering voor Koningin Wilhelmina een massa-verschijnsel geworden. Miljoenen Nederlanders zien in de Koningin een symbool van de Nederlandse onafhankelijkheid . . . Niets zou thans schadelijker zijn dan dat onze partij zich van deze massa zou afscheiden door een dogmatische, onvruchtbare discussie over het Koningschap . . . Het is daarom nodig dat wij onzijdig voor de verering der Koningin onder de bevolking het grootst mogelijke begrip tonen, zonder in theoretische vraagstukken te treden of principiële concessies te doen inzake het Koningschap in het algemeen.'

Werd aldus door de Groot, zij het op opportunistische gronden, de koningin als symbool der nationale eendracht aanvaard, hij voelde er niets voor om tot die eendracht bij te dragen door de denigrerende en venijnige bestrijding van andere arbeidersgroeperingen na te laten of ook maar te temperen. Kort na Koninginnedag 1941 had hij in *De Waarheid* de leiders

¹ *De Waarheid* (midden jan. 1942), p. 2.